

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 26.

V Ljubljani, v soboto 1. julija 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradlišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Pravično in pametno.

Gorenjsko, 26. junija.

Sedel sem zadnje nedeljo popoldne v neki gostilni najbolj narodno-zavednega gorenjskega mesta. V isti gostilni pri drugi mizi sta sedela gospod in gospa, menda mož in žena. Čitala sta „Narod“. Najprej je nataknil mož cvikar in čital uvodni članek, potem je nataknila žena očale in čitala uvodni članek. Ko sta povžila vsak svoj porcijon te duševne hrane, je mož nekolikrat zavihal sivkaste brke pod nosom, žena je spravila očale v žep, plačala sta in odšla.

Kaj li mora biti v tem članku? sem si mislil. Vzel sem list v roke tudi jaz, a kmalu izvedel, da je naslov članka „Nepravično in nespametno“ popolnoma opravičen. Ako bi mi bil kdo pred nekoliko leti pravil in trobil, da bode „Narod“ zašel na tako nepravično in nespametno pot, nikdar bi ne bil verjel. Saj tudi sedaj nisem mogel verjeti svojim očem, da nekdanja narodna „Narodna tiskarna“ more kaj takega pošiljati med slovenski svet.

Člankar — bodi si Malovrh ali pa Tavčar, nam je vsejedno — se pritožuje, kar sem čital že prej v „Slovenskem Listu“, da je bil imenovan dr. Hügler, trd Nemeč, za zdravnika v tobačni tovarni v Ljubljani, in pravi, da je postopanje vladnih krogov pri tem imenovanju tako, da se ne more imenovati niti modro niti pravično, tako, da po vsi pravici razburja duhove in da postruje nasprotja.

Sedaj pa poslušajte, slovenski rodoljubi, Vi, ki ste nekdanj plamteli za narodno stvar, zakaj to postopanje vlade ni bilo modro in pravično in zakaj razburja duhove „Narodne tiskarne“! „Narod“, glasilo narodne, sedaj narodno-napredne stranke, piše kot razlog v omenjenem članku od besede do besede to-le: „Mi zastopamo mnenje, da je treba v naši deželi zbrati vse liberalne elemente in mej njimi napraviti soglasje, kolikor je to sploh mogoče. Na tem polju smo prijatelji miru in če razmere v deželi niso več takó poostrene, kakor so bile nekdanj, če so se strasti nekoliko polegale, si štejemo to v svojo zaslugo. Pri tem pa zahtevamo z vso odločnostjo, naj vlada v tem oziru ne preobrača kakih kozolcev in naj ne razdira soglasja z nepotrebniimi in neumestnimi protekcijami, ki nimajo nobene druge posledice, kakor da že nekoliko ublažene strasti zopet požive.“

Z največjo silo me je držalo še toliko časa v sobi, da sem prepisal iz „Naroda“ te stavke kristalizovane narodno-napredne pameti, potem sem pa dirjal ven, na zrak, katerega je bil baš ohladil dež. Bežal sem v samoto, sam nisem vedel kam. Tiščalo me je v glavi. Ko sem bil že daleč proč od mesta, sem vzel v roko listič z zgoraj omenjenim izpiskom, čital, čital in potem napravil ta-le monolog: To je tedaj zjedinjena „Slovenija“, o kateri so nekdanj pisali v „Narod“ pokojni rodoljubi Tomšič, Jurčič in drugovi! In ta list sedaj nič več ne zbira okoli sebe narodnih Slovencev! Nemške in slovenske liberalce v deželi kranjski zbira v jednoto in prva briga mu je, da med njimi napravi soglasje! Na tem polju, ako namreč naredi narodna stranka z liberalnimi Nemci soglasje, je on prijatelj miru, drugače ne. Z možmi, ki so

n. pr. Slovenci iste krvi, pa niso liberalci, on miru ne pozna in noče imeti soglasja! Veseli se, da nasprotje med Slovenci in Nemci v deželi ni ostro, kakor je bilo nekdanj, in šteje si to v svojo zaslugo! Proti „klerikalcem“ pri najmanjši stvarci „zob za zob“, proti Nemcem, ki ravno naše dni davijo brate naše po sosednjih deželah, kakor nikdar poprej, veljaj mir... zasluga! In vrh tega karanje vlade, da ona preobrača kozolce, če razdira to lepo soglasje „Narodovcev“ z Nemci! Strastni smo bili, pravi člankar! Strastni smo bili, in ne pametni, dolgo vrsto let mi narodnjaki, ki smo se bojevali proti Deschmanu in drugim Nemčurjem, strasten je bil tudi „Slov. Narod“, ki je vodil v prvi vrsti ta boj in boril se s toliko ihto, da je prav zaradi mlačnosti v boju svoj čas ostro grajal in obsojal drugo slovensko stranko! Delo našega narodnega navdušenja je tedaj bila le grda strast, ki se mora poleči!

Spominjam se nazaj na čas „Katoliškega shoda“, s katerega so bili odpravili g. Svetca, ker je trdil, da je v evropski politiki narodnost prva, vera pa druga stvar. Spominjam se, v koliko člankih je tačas „Narod“ pritrjeval Svetcu. Vsa narodna stranka mu je bila priredila sijajen banket, ker se je tako odločno potegnil za narodnost, in dan za dnevom je „Narod“ šeškal „Slovenca“, ki je trdil, da je vera prva.

O, ta grozovita usoda! Istemu „Narodu“, kateremu je bila nekdanj absolutna narodnost prva, takorekoč vse, danes narodnosti niti za toliko ne smatra več zmožne, da bi vezala Slovence v jednoto, da bi delala soglasje, ampak prvo mu je — vera v negativnem smislu. Sila, ki more še s kom jediniti nekdanjo narodno stranko, je jedino le še — liberalizem! Očitno izpovem, da sem nekdanj mislil, da liberalcev v tem smislu na Slovenskem ni, da so zlasti nemogoči med onimi, katere slovenski „Sokoli“ dvigajo pri veseljah na svoja ramena in kažejo ljudstvu kot narodne bogove. Sedaj sem prišel do izpoznanja, kako zelo sem se varal jaz in z menoj mnogi, mnogi.

Veliko let že opazujem gibanje in boje slovenskega naroda, a nobena doba se mi še ni zdela tako nevarna za njegov obstoj, kakor je sedanja, v kateri je narodna stranka razvila prapor liberalizma in vnela boj. Ker sploh Slovenci nočejo biti liberalci, bode boj hud, a končal se bode le s porazom Slovencev. Vem, da kranjsko narodno-napredno stranko le malo, ali nič več ne straši misel o porazu Slovencev, ker ji je liberalna misel, ne ozirajoča se na narodnost, v politiki alfa in omega. A ta stranka še niso Slovenci! Nujno potreben bi bil tedaj velik shod obmejnih Slovencev, ki ne morejo trpeti prepira na Kranjskem, da bi ti mučeniki za čisti narodni program, sestavljajoči večino naroda, povzdignili svoj glas ter povedali, kako narod misli in kaj je za naš narod v prvi vrsti pravično in pametno. Kaj li pravite „Edinost“, „Soča“, „Domovina“?...

Osoda Slovencev v Avstriji.

Po vsaki moralični zaušnici, katero dobe Slovenci bodisi v političnem ali narodnem življenju, beremo v slovenskih časnikih stereotipne

izraze nevolje in grožnje proti vladi, da se Slovincem godi krivica, da bodo narod in njega zastopniki morali izvajati posledice. Previdno pa se pristavlja: „Če se taki slučaji ponove“. Toda slučajji se ponavljajo redno in istotako redno ostane vse pri starem; o kakih posledicah ni ne duha ne sluha. Ne smemo se torej čuditi, da merodajni krogi z nami ne računajo, da ne vpoštevajo naših poslancev, saj vedo dobro, da je njih hrbtišče vpogljivo kakor kavčuk, in da vsako akcijo Slovencev onemogočuje domači prepir, ki uničuje najboljše moči. To vedo dobro deželne vlade v Ljubljani, Trstu, Gradcu, Celovcu in Gorici. To je dejstvo, katerega nihče ovreči ne more. A bojimo se, da se nam bo tako godilo, kakor tistemu dijaku, ki se je vedno tolažil, če je dobil „dvojko“, drugič pa dobim „odliko“ in stvar je poravnana. A motil se je; „dvojka“ je pela za „dvojko“ slednjič je moral zapustiti šolo. Istotako se nam utegne goditi, če se ne spametujemo še o pravem času. Nikjer napredka, in slednjič bodo Slovenci izginiti s političnega pozorišča in z njimi izdaten del Jugoslovanstva.

Gotovo si ne domišljavamo, da igramo v politiki svetovno ulogo. Majhen narod smo, razkosan na pet kronovin, a naša lega med Nemštvom in Italijanstvom nam daje tisti važni pomen, s katerim bi morala vsaka prava avstrijska vlada računati. Slovenci in Hrvatje v Avstriji bijemo smrtni boj za svoj obstanek. Kakor vsako bitje v naravi, skušamo si tudi mi vsled naravnega zakona ohraniti svojo individualnost. Svet se mora čuditi naši žilavosti in vstrajnosti, s katero se borimo proti velikanski sili nemškega in laškega naroda in proti — vladnemu zistemu. Toda naše moči pešajo, in, če pojde tako naprej, še nekaj desetletij obupnega toja in pisal bo zgodovinar o velikem delu avstrijskih Jugoslovanov, da so — bili. Merodajni krog, prezirajo geografično lego jugoslovenskega jezua proti nemškemu in laškemu navalu in ne mislijo na ono pravljico, da je tudi miška pomagala kralju živalij, levu, ko je ležal vjet v železni mreži in si ni mogel pomagati. Kot nekako miško nas imajo, ki je brez moči. Že večkrat je pa miška pomagala mogočnemu levu, n. pr. l. 1848. Ne želimo, da bi prišli zopet taki časi, a z elementarno silo bodo prišli gotovo za Avstrijo, ako izginejo avstrijski Jugoslovani. Ali bodeta Avstriji pomagali nemška in laška „irredenta“, ki se sedaj tako bujno razvijata pod njenim mogočnim varstvom?

Čudimo se vstrajnosti avstrijskih Jugoslovanov. Skušnja jih uči, da če prosijo kruha, se jim da — kamen! Povsod ima prednost laški ali nemški pristaš. Vse žrtve časa, dela, denarja in — življenja so pri sedanjih razmerah brez vspeha, povsod se meje naše pomikajo nazaj, in, kar smo dosegli, imamo se edino zahvaliti lastnim žrtvam. Čudimo se, da med nami ni že več poturic, kajti vsaki dan se lako prepričamo, da pri nas le tisti kaj postane, ki zataji svoj narod.

Kaj pa potem, če Jugoslovani v Avstriji v obupnosti obnemorejo? Jeden del pripade Nemštvu, drugi pa Italijanstvu. Ali vlade ne spametujejo razmere v Gradcu, Trstu in Celovcu? Kdo drugi bo dedič kot nemški in laški nacijonalec,

ki pa ne pripoznavata avstrijske ideje. Če misli vlada, da bode s takimi življi bolje izhajala, se moti. Lev bo morebiti v mreži, a — miške ne bo.

Položaj je resen, in vse kaže, kakor da bi bili zlasti Slovenci nekako odveč v Avstriji. Kaj naj storimo? Nastopili bodo morebiti še hujši časi, a ti naj nas ne najdejo nepripravljenih, needinih. Mala krajevna nasprotstva bodo vedno obstala, teh ni mogoče nikjer odpraviti, a v glavnih vprašanjih politike ne moremo tako dalje. Domači boj sega že tako globoko v našo zasebno življenje, da ga čutimo pri vsakem koraku. Kar kdo zida, drugi podira. Tako daleč je že prišlo, da se le zaradi tega marsikdo ne vdeleže dela, ker je ta in oni v društvu. Složimo se na jezo tistih, katerim so Jugoslovani odveč, in ki komaj čakajo, da nastopijo dedščino! Nastopili jo bodo, ako bode še nekaj časa naše politično in socialno življenje razdejano, kakor je danes. Videant consules!

Politiški pregled.

Budgetni provizorij je na podlagi § 14. podaljšan do konca l. 1899.

Avstrijska vlada bode skoro imela priliko pokazati svojo avstrijsko odločnost. Graški občinski svet je soglasno sklenil imenovati jednega najlepših graških trgov „Bismarckov trg“. Vlada naj obč. svetu da pohvalo in ta sklep nemudoma potrdi, ker sicer bi utegnila priti vsled nemškega kričanja trozveza v nevarnost.

Ogerski državni zbor je vsprejel nagodbo. Ministerski predsednik Szell je izjavil, da jo bode sprejel tudi avstrijski državni zbor, ako bode sklican. Morda se pa moti. Da se uveljavi, treba bode pač poseči po § 14. ker večine poslancev ne bo dobiti za to čudno kupčijo.

Koliko je vredna nagodba? Mesto Debrecin je ogerskemu ministerskemu predsedniku za njegov trud pri sklepanju nagodbe darovalo — najlepšega plemenskega bika.

Shod slovanskih časnikarjev bode letos dne 21. septembra v Krakovu. Dne 8. septembra pa bode tudi shod slovanskih poslancev in politikov. Na časnikarskem sestanku bode v prvi vrsti govor o ustanovitvi slovanskega dopisovalnega urada in o ustanovitvi slovanskega novinarskega društva.

Nova poljska stranka se je ustanovila v Krakovu. Ime ji je „Katoliška narodna stranka“. Na čelu ji je profesor na ondodni univerzi dr. Wicherkiewicz.

Slovanski kongres bode l. 1900 v Parizu. V Petrogradu in Parizu že delujeta pripravljajna odbora. V Parizu so v odboru med drugimi prof. Louis Léger, Derouledé in Millerove. Na čelu ruskega odbora stoji general Ritich.

Hrvatska stranka prava bode imela svojo glavno skupščino dne 6. rujna v Brodu.

„Srbska“ slavnost v Zagrebu. Preteklo nedeljo se je vršila v Zagrebu slavnost v proslavo petdesetletnice književnega delovanja Zmaja Jovana Jovanovića, največjega sedanjega srbskega pesnika. Bil je Jovanović vedno propovednik sprave med Srbi in Hrvati. Bila bi tu prilika, da se ublaže nasprotstva med Srbi in Hrvati in hrvatski listi so zato storili vse, slavnostni odbor pa je storil tudi vse, da razžali Hrvate. V svojem oklicu je pozival k izletu na srbska plitviška jezera, srbsko glasilo „Srbobran“ pa je naravnost hujskalo, da bodi to slavnost Srbstva proti Hrvatstvu. Hrvatsko časopisje je klicalo po slogi, „Hrvatski Sokol“ je za slavnost dal celo svojo dvorano, a med Srbi so bila samo gluha ušesa. Večino hrvatskih društev Srbi na slavnost niti vabili niso, pač pa madjarsko akademijo in madjarsko vseučilišče, na slavnosti pa so napijali banu Khuenu Hedervariju. Od strani Hrvatov je došlo vsled tega do nekaterih demonstracij, ki pa niso bile tolike, kakor se je pisalo. „Narodov“ brzojav je v tem oziru skrajno pretiran. Omenimo še, da je v ime gostov iz Srbije na banketu govoril dr. Geršič za slogo med Hrvati in Srbi. Da bi raje ta glas upoštevali Srbi izven kraljevine in naj bi raje podali roko krvnim svojim bratom, nego da se izdajsko oklepajo največjih protivnikov Slovanstva!

V Dubrovniku se bode skoro bil pri občinskih volitvah žalosten boj. Srbi so zvezani z Italijani proti Hrvatom, vendar imajo Hrvati nado, da zmorejo to čudno koalicijo, ki spominja na razmere v Kranjski.

Hrvatski delavci, ki so v Zagrebu nekateri okoli „Hrvatskega Radnika“ trobili v rog dr. Franka, bode osnovali namestu „Hrvatskega Radnika“ drug list, ker so siti dr. Franka. Mnogo je k temu gotovo pripomoglo madjarsko časopisje, ki piše, da je dr. Frank modernizovani pravaš, ki ima rad Madjare, dočim jih stari pravaši ne morejo.

Proti dunajskemu občinskemu svetu so pričeli strasten boj socialni demokratje radi volilne reforme, sekundirajo jim pa liberalci pri „Neue Freie Presse“ in pa tudi pri „Narodu“. Volilna reforma dunajska nikakor ni taka, kakršno bi si želeli socialci, vendar je vsekakor število volilcev zvišano za 100.000. Dunajski občinski svet prav za prav ni mogel skleniti boljše volilne reforme, ker še te noče potrditi vlada, zato je smešno če glasilo občinskih svetovalcev ljubljanskih, „Narod“, zabavlja Dunajčanom, ko je naš občinski svet glede volilne reforme še za devetim plotom.

Češko. Izvrš. odbor čeških posl. je sklenil izjavo, v kateri izjavlja, da bodo češki poslanci strog varovali pravice manjšin v posameznih kronovinah. O tem odločuje državni zbor. Očitanja, da Čehi hočejo zase urediti jezikovno vprašanje so s to izjavo izpodbita. Na nemške „postulate“ odbor ni odgovoril, ker je bilo stališče Čehov še pred temi postulati znano. S svojo izjavo je izvrševalni odbor čeških poslancev tudi posvetil onim Poljakom, ki hočejo razbiti desnico in skleniti zvezo z Nemci.

Ruska carica je dala Rusiji tretjo hčer. Rusi bi rajši dobili prestolonaslednika.

„Dante Allighieri“ v Vidmu darovalo je 4000 lir za narodne potrebe Lahov izven Italije.

Pri občinskih volitvah v Rimu je katoliška stranka pridobila 20 mandatov, 20 mandatov imajo liberalci.

Obsojen general. Francoska oblastva so nedavno prijela radi vohunstva italijanskega generala Gilleta. V Nizzi je bil general obsojen na štiriletno ječo in 5000 frankov kazni.

Francoska. Novo Waldeck Rousseau-ovo ministerstvo je torej pričelo svoje delo. Štirideseto ministerstvo je, odkar je republika. V ministertvu sedita dva socialna demokrata, ki zahtevata pravo diktaturo, da se bi ž njo zamašilo usta opoziciji. To so socialisti! V ponedeljek je novo ministerstvo povedalo zbornici svoj program: braniti republiko. Jedino ta smoter ima nova vlada, in da mora izdati za svoj program samo za ta smoter, živo kaže na gnilobo Francoske. Seja je bila jako viharna. Na vojnega ministra Gallifeta so upili „morilec“, „krvnik“, „vrzite ga ven!“ ker ga dolže, da je za časa komune leta 1871. kot voditelj nekega vojaškega oddelka kar dal postreljati vse priletne može, ker mu niso hodili dovolj hitro. Ni čuda, da je izjavo ministertva zbornica odobrila samo s 263. proti 237 glasom — torej s 26 glasovi večine. Skoro bode padlo tudi to ministerstvo, katerega možeje so jasna slika francoskih razmer.

Za Dreyfusa so Židje pričeli pobirati v pokritje stroškov njegovega procesa davke „od glav“. Samo v ruskem mestecu Grodrisko, ki ima nekaj čez 1000 prebivalcev, so Židje zbrali v ta namen tri tisoč rubljev. Koliko milijonov je pač že požrla Dreyfusova afera?

V Španiji se pojavljajo resni nemiri. Španci niso zadovoljni s proračunom vlade.

Domače novice.

Cenjene naročnike uljudno vabimo, da nemudoma ponove naročnino za družega pol leta, ki znaša 2 gld.

Hrvatsko-slovenska vzajemnost. O delavski slavnosti na Jesenicah poročata prav lepo tudi „Hrvatska Domovina“ in „Obzor“. Poročilo o ovacijah narodu hrvatskemu na jeseniški delavski slavnosti končuje „Hrvatska Domovina“ tako-le: „Priobčujoči ovu viest, sigurni smo, da

udovoljavamo zahtjevu svih Hrvata, ako izrečemo našoj braći srdačnu zahvalu uz poklik: „Živila braća Slovenci!“

O razporu na Kranjskem piše „Slovanski Svet“: Obmejni Slovenci so bili le preveč indiferentni, da so mirno gledali na vedenje in praskanje slovenskih strank na Kranjskem. S to popustljivostjo so se obmejni Slovenci sami pregrešili proti sebi in vsemu narodu. Tako ne more iti dalje, ako noče narod trpeti vsestranske škode na znotraj in zunaj. Ako je na Češkem potreben skupen „narodni svet“, bil bi na Slovenskem še mnogo potrebniji. Ta bi imel tudi zadačo, navskrižnosti presojevati, da bi bil mir za skupno postopanje. Ravno konferencija v Haagu vceplja misel o narodnih svetih tudi za razpore med strankami jednega in istega naroda. Na Kranjskem je treba napraviti mir, ker škoduje vsemu slovenskem narodu. Principijalna navskrižja v narodnem delu na Slovenskem nimajo smisla, in ko bi ga imela, pa dandanes aktualna niso. Slovenci ne morejo trpeti prepira na Kranjskem, ker jim škoduje moralno, in jim grozi z obč. narodno in političko škodo. — To so besede, do odločnega dejanja pa izvenkranjskih Slovencev ne bodo vzdramile. Opozarjamo na današnji uvodni članek.

Slovenskih profesorjev imamo sicer veliko v „Letopisu Matice Slovenske“, pisatelj je bilo pa doslej med njimi bolj malo. Deželni († deževni) odbornik dr. Schaffler jih je z žegnano lučjo že iskal, da bi prevajali († prelajali) šolske knjige na slovensko, ker je hotel uvesti slovenščino kot učni jezik na zgornji gimnaziji v Ljubljani, a ni jih našel. Nazadnje je nevoljen rekel dr. Tavčarju: „E, profesor je dihur, ki noč in dan žre knjige, od sebe pa ne dá...“ Ko je to izvedel profesor Levec, prebrisana glava, izdal je „Slov. pravopis“ in — izbežal jih je. Tovariši so mu kar začeli dajati od sebe. Elaborate priobčuje dr. Ilešič v Malovrhovem dnevniku. Profesorji so natančni in sad preiskav je torej dozdej le ena sama črka. „V“ mora pasti in nastopiti „l“. Poroča se nam, da miru ne bodo dali, dokler se Levec ne bo pisal Lelec. Od druge strani pa čujemo, da se Levec ne misli udati toliko časa, dokler ne bo profesor dr. Glaser izdal zadnjega zvezka „Slovstvene zgodovine“, kateri bo obsegal samo imena profesorjev, ki pišejo „l“ namesto „v“. Hm, cink, cink! pisatelj pa le dobimo in potem slovensko zgornjo gimnazijo tudi! To bo vspeh Levčevega „Pravopisa“.

Bobenčkovo posestvo pri Ljubljani, kjer je bila nad 90 let jedna najboljših gostiln v ljubljanski okolici, je kupilo „Slovensko vinarstvo“. Društvo bode ondi imelo svoje skladišče, oživelo pa bode tudi staro, dobro gostilno. Za poslopji bode na obširnih travnikih „Slovensko delavsko stavbinsko društvo“ postavilo 40 delavskih hiš.

Liberalno sleparstvo. Niti jednega društva ne ustanove slovenski krščanski socialci, nad katero bi ne prišel „Narod“ s svojo umazano golido, iz katere izlija psovke, laži in sleparska podtikanja. Ni ga časnika v Avstriji tako podlega, kakor je „Narod“. Za izgled naj danes navedemo samo to, kako je napadel „odkritosrčen prijatelj kmeta in delavca“ v „Narodu“ od torika novo „Stavbinsko društvo“ v Zagorju ob Savi. Za uvod ima opomin do delavcev, da naj ne mečejo denarja „v žrelo nenasitnemu klerikalnemu zmaju“ itd. itd. Sedaj pa pride dokaz, kako bi novo društvo delavce vjelo v zanjke, ko bi jim stavilo hišice: „Vzemimo če bi stala hišica 1000 gld. Ko jo prejmete, morate, ako niste že poprej z majhnimi doneski plačali 10 % odkupnega zneska, to je 100 gld., ta znesek takoj založiti. Od ostalih 900 gld. morate na leto vsaj 1 % amortizovati to je 9 gld. in tudi 5 % obresti plačevati, ker z nižjimi obresti se denar ne bode dobil. Če računate 5 % vsako leto in 1 % amortizacijo, tedaj bodete v 20 letih obrestij ogromno svoto okroglih 800 gld., plačali, za kar vam pa še ostane dolga 720 gld., plačali ste toraj na celi kupni znesek komaj 280 gld. Kakov kontrast k temu je, ako bi ravno isti znesek, kojega bi plačali pri „Stavbinskem društvu“ za obresti in amortizacijo, naložili po 4 %. Po preteku 15. let narasel bi na okroglih

1000 gld., s katerimi bi si ravno tako ali še morda lepšo hišico postavili in to brez vsake zaveze, kar ni male vrednosti." — Res ne vemo, ali je ta „prijatelj delavca“ odkritosrčen osel, ali pa neumen slepar. Nalašč je zamolčal, da bi delavec, ako mu bo društvo sezidalo hišo, celih 15 let lahko v njej bival. Po računu „prijatelja“, ki je najbrže kak mokrač, bi pa moral drugod prebivati in stanarino plačevati, ali pa na cesti čakati toliko let, da mu glavica narase na okroglih 1000 gld.

V Zagreb so napravile pretekli teden izlet gojenke kmetijske gospodinske šole iz Ljubljane.

Delavska slavnost na Jesenicah. Z veliko silo stopilo je tekom ravnokar končanega polletja med nami na dan krščanskosocijalno delavsko gibanje. Čilost tega gibanja pokazala je tudi delavska slavnost na Jesenicah v nedeljo dne 25. m. m. Množice slovenskega ljudstva so, kakor ob vseslovenski delavski slavnosti, kljub deževnemu vremenu ves čas vstrajale pri vseh točkah slavnosti. Srčen je bil vsprejem od vseh stranij došlih zastopnikov krščansko-socialne organizacije. Gorenjska dekleta v narodni noši obkolile so goste ter jim pripenjale na prsa šopke, odičene s hrvatskimi trobojnicami. Z jeseniško delavsko godbo na čelu odkorakal je spreved v „Delavski dom“, kjer smo čuli srčne pozdrave in odzdrave. Ob blagoslovljenju nove zastave jeseniškemu katoliškemu delavskemu društvu, ki se je vršilo v župni cerkvi, govoril je državni poslanec č. g. dr. Jan. Ev. Krek, opominjajoč krščansko delavstvo na njegove prijatelje in neprijatelje. Po sv. maši se je vršil v domu kumice gospe Ferjanove skupni obed. Jeseniška delavska godba zabavala je goste z neumornim sviranjem, vmes pa so se čuli krepki govori. Jeseniški župni upravitelj g. Šinkovec nazdravil je cesarju in sv. očetu, potem pa vsem gostom, v prvi vrsti očetu slovenske krščansko-socialne organizacije dr. Kreku. Dr. Krek je ironično šibal takozvane socialne demokrate, ki nosijo po krivici ta naslov, ker so lažnjivci delavskemu ljudstvu. Dež. posl. Ažman povdarjal je, da ljudstvo čuti svojo moč in se zjedinja. Sila je tu, zato se družijo obrtnik, kmet in delavec. Na merodajnih mestih so nasprotni našemu prizadevanju, a čvrsto združeni bodemo tem krogom pokazali, kaka moč je v našem ljudstvu. Da se tudi jeseniška krščansko-socialna organizacija tako lepo krepi in narašča, je v prvi vrsti zasluga jeseniškega župnega upravitelja č. g. Šinkovca. Z navdušenimi „Živijo“-klici počastili so krščanski socialci tega vrlega organizatorja. G. Karlič je v kratkih, a srčnih besedah nazdravil napredku krščanskega socializma. Drž. posl. Pogačnik povdarjal je, da imajo delavski stanovi vsled preziranja od nekod zaupanje le v Boga in svojo moč. Organizacija je njihova moč. Napije krepki krščansko-socialni organizaciji. G. Gostinčar povdarjal je, da so bili slovenski delavci brez zavesti, dokler ni mej njimi nastopil krščanski socializem. Zavest krščanstva in zavest slovenstva je pričel širiti mej njimi. Od zgoraj se nam ne bode pomagalo, v ljudstvu samem je tista sila, kateri se bodo morali ukloniti vsi nasprotniki naši. Živela ljudska moč! — Prečitali so se brzojavni pozdravi. Pozdrav „Zanatlijskega pomočniškega društva“ iz Zagreba in brzojavi iz Siska izzvali so pravi vihar navdušenja. Občinstvo je hrupno demonstrovalo za hrvatsko-slovensko vzajemnost. Vstal je nato č. g. Luka Smolnikar. S plamtečim govorom popisoval je našo ljubezen do krvnih bratov Hrvatov. V krvi nam je zavrelo, ko smo čuli danes hrvatske pozdrave. A na vseslovenski delavski slavnosti bili smo najbolj veseli, ko smo pozdravili mej nami brate Hrvate; ko smo se poslavljali je bilo mnogo med nami mož, ki so se jokali. Nobena priložnost ne sme miniti, kjer bi se ne spominjali teh dragih svojih bratov. Povsod vne- majmo ljudstvo za hrvatsko-slovensko vzajemnost, da ne bode samo akademično na papirju prvakov, ampak da se vžge dejanski zanjo vse ljudstvo slovensko. Živela hrvatsko-slovenska vzajemnost! Soglasno in z nepopisnimi izrazi ljubezni do naroda hrvatskega sklenilo se je na to „Hrvatski Domovini“ in „Obzoru“ poslati

to-le brzojavko. „Slovenski krščanski socialci, v ogromnem številu zbrani pri blagoslovljenju zastave jeseniškega katoliškega delavskega društva, so nam navdušeno naročili, iskreno pozdraviti združeno hrvatsko opozicijo. Živela hrvatsko-slovenska vzajemnost! — Dr. Krek, Pogačnik, Ažman.“ Velepomenben pa je bil še govor g. jeseniškega župana, ki ne stoji v krščanskem socialnem taboru, a se je kljub temu lojalno udeležil slavnosti ter ves čas res častno zastopal svoje dostojanstvo. Očitno se je v svojem govoru zahvaljeval g. Šinkovcu, da je ustanovil na Jesenicah „Katoliško delavsko društvo“, ki na Jesenicah mnogo vpliva na zboljšanje razmer ob velikem številu raznega ljudstva iz raznih krajev. Da je to društvo velika pomoč proti zapeljevanju socialne demokracije, mora vsakdo izprevideti. Hvala župnemu upravitelju, ki tako lepo ljudstvo poučuje. Združimo se v krščansko-katoliškem mišljenju! Zahvaljuje g. župan dalje drž. poslanca dr. Kreka, da nas je poučil, kaka so pravi prijatelji in kako moremo biti prijatelji med sabo. Hvala dež. posl. Ažmanu za mnoge zasluge, ki jih je storil Jesenicam, hvala na naklonjenosti tudi drž. posl. Pogačniku. Neugodno vreme je, a to nas ne plaši, da le srce bije srca. Naj se vije nova zastava delavskemu ljudstvu v prid in združitev. Delajmo najprej v pravem krščanskem duhu! Krščanski socialci so obkolili gospoda župana ter mu prirejali burne ovacije, ob enem pa so nazdravili tudi kumici nove krščansko-socialne zastave. (Na ta govor poštenega moža iz naroda opozarjamo „Narodovce“, ki s krščanstvom, kakor dokazujemo v današnjem uvodnem članku, no ejo imeti nobene zveze.) Mej obedom je ponehal dež. Z razvitimi zastavami odkorakala so društva v cerkev k litanijam. Na vrtu Ferjanove gostilne vršil se je potem ljudski shod, kjer so: državna poslanca Krek in Pogačnik ter dež. poslanec Ažman poročali v mnogobrojnem številu zbranemu narodu. Ogorčeno je bilo ljudstvo ob dejanjih nemško-slovenske zveze, a iskreno se je odzvalo mnenju drž. poslanca dr. Kreka, da je rešitev našega naroda le v združenju z brati Hrvati pod habsburškim žezlom. G. Gostinčar pozval je gorenjske može, da v predvečer godu slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda dne 6. julija po vseh gorenjskih hribih zažgo kresove. S tem se je končala lepa slavnost. Na svidenje jeseni na organizacijskem shodu „Slovenske krščansko-socialne zveze“!

Kardinalu Missiji dne 27. junija v dvorni cerkvi dunajski kardinalskega baretu ni izročil cesar, nego nadvojvoda Franc Ferdinand, ker se cesar mora varovati prehlajenja. Dne 28. junija je vsprejel cesar novega kardinala v posebni avdienci.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska je imenovala društvenim zdravnikom gg.: dr. Ludvika Jenka, dr. Ivana Jenka in dr. O. Krajca.

Občni zbor „Glasbene Matice“ v Ljubljani se bo vršil v soboto, dne 15. julija t. l., ob 8. uri zvečer v pevski dvorani društvenega doma. Če bode ta občni zbor popravil, kar je zadnji zakrivil, nam še ni znano.

O slovenski delavski organizaciji, piše „Novi List“ v Trstu: „Slovenska delavska slavnost v Ljubljani, katere slavnosti se je udeležilo okoli 100 delavskih društev iz Slovenske Hrvatske in Češke, je pokazala, da je treba slovenskemu delavskemu združenju nekega praporja, pod katerim se zbiraj delavska moč. Ta prapor bodi prapor sv. vere, prapor religije. Mnogo praporjev so že razvijali delavci, a vsi so se izkazali še brez čara in čaru je treba za visoke cilje, za velike naloge. Zlasti prapor Marksovih socialistov je neraben za četo slovenskih delavcev, kajti ta prapor zbira delavstvo baš okoli onega cilja, ki je najbolj nevaren slovenski delavski samostojnosti, ker je prapor prusko-židovske delavske internacionale. In slovenski delavci, ker so Slovani, ne smejo od svoje narodnosti proč in pod oni prapor, ki jih narodno razdvaja. Zato je prapor sv. vere najčarobniša moč, ki more združiti slovensko delavstvo čim prej v krepko celoto. Ugovarja se temu praporu, a to je do cela odveč in nefilozofično.

Delavec v svojem stremljenju potrebuje krepila, kakor žejni vode, a kje najde te opore več nego v svežosti sv. vere. Pustite delavcu našemu ta sveži žarek, to prirodno vez, da ne omahne, marveč, da ostane trden v viharjih! Delavsko slavnost v Ljubljani pa smatrajmo le za predigro onim večjim slovanskim delavskim slavnostim, ki bode od stopinje do stopinje označala sigurno približevanje k vzvišenemu cilju, za katerega je izbran naš delavec Slovan!“

Shod v Trziču priredi jutri „Katoliško delavsko društvo“ iz Ljubljane. Shod bode ob 3. uri popoldne v prostorih gosp. Primožiča na Pristavi pri Trziču. Vspored: 1.) Krščanskosocialni program in njega nasprotniki. 2.) Politični položaj. 3.) Pomen krščanskosocialne organizacije.

Slavnost gasilcev je bila preteklo nedeljo v Kamni Gorici. Kamnogoriško ognjegašno društvo je dobilo gasilni dom, blagoslovilo pa se je tudi gasilno orodje. Kumovala so gasilna društva iz Kroke, Radovljice, Bele in Mošenj.

Umor v prisilni delavnici. V tukajšnji prisilni delavnici je v torek zjutraj prisiljenec Franc Čeljar zaklal prisiljenca Jan. Gregoruttija. Umorjeni je Italijan, morilec pa poitalijančen Slovenec. Sokrivec je Italijan Appolonio.

V Senožečah ima požarna bramba nemško komando. Se pač vidi, da je občina v rokah „Narodovcev“. Drži jo po koncu senožeški župan, ki ima „Narod“ za patrona.

V Ptujju bode dne 13. avgusta potres. Hiše se bodo tresle vsled silnega „hailanja“, katero bode ondi prouzročila velika „nemška“ slavnost.

Od nekod. Gospod urednik, večkrat ste že pisali o poštnih razmerah na Slovenskem, da tu pa tam ni dobiti dvojezičnih tiskovin itd. Ali gospod urednik, le oglejte si natanko pri prijateljih in znancih pisma, ki jih dobivajo od nekaterih narodnjakov, oglejte si povabila itd. mnogih naših narodnih društev in zavodov, oglejte si trakove na naših časnikih in strmeli boste, kako se pri nas naslovi in nadpisi pišejo. Nadpisi in naslovi so navadno nemški ali laški ali pa dvojezični, oziroma le do polovice slovenski. Potem se nam res ni treba čuditi, da se razglaša celo Kranjska za dvojezično, da se zavračajo naše zahteve po dvojezičnih pečatih in tiskovinah, da se psuje duhovnik, ki oddaja slovenska pisma, za „Hetzkaplana“, da čuje izletnik oddavši slovensko brzojavko za hrbtom besede: „windischer Agitator, mostro di scia“ ali kaj sličnega. Marsikateri Slovenec si ne more kaj, da ne bi pisal: „Ljubljana (Lai-bach)“ ali „Gorica“ in spodaj „Gorizia“ ali „Görz“. Proč te nemške in laške spake! Seveda posameznik le malokdaj kaj doseže ali vi, slovenski tajniki in časniki, zjedinite se, dajte svojim udom in naročnikom vzgled in pišite v slovenske kraje slovenske naslove. Ali nemara hočete počakati da pride „deutsche Amtsprache“? Pripočati pa moram, pišite razločno in natanko: ime, stan, kraj, hišno št., zadnjo pošto (železniško postajo) in deželo. In da uradniki ne bodo se izgovarjali, imena ne poznajo ali ne morejo najti v imeniku, pišite zadnjo pošto (postajo) v imenovaniku, tedaj ne „v Novem Mestu (v Rudolfovem) v „Žireh“ ampak „Novo Mesto, Žiri, Kranjsko“, ali pa „v Bovcu, pošta Bovec žel. postaja Trbiž (Gorica), na Smolniku, pošta Ruše (čez Maribor) Štajarsko. Praha, Češko, itd.

Izlet „Slovenskega planinskega društva“ na sv. Višarje. V sredo o polnoči odpeljalo se je 23 planincev iz Ljubljane in pet iz Kranja na sv. Višarje, da tam otvorijo planinsko sobo. Zastopnika „Radovljiške podružnice“ šla sta gori že dan preje. Ko so planinci dospeli na sv. Višarje, pozdravljala jih je narodna in koroška (deželna) zastava in napis: „Dragim gostom planinski pozdrav“. Na hiši, v kateri je ta planinska soba, napravljeno je krasno planinsko znamenje. Ko so se izletniki malo okrepcali in odpočili, šli so k sv. maši. Po sv. maši občudovali so krasen razgled raz te 1792 m visoke gore. Nekaj izletnikov podalo se je tudi na „Lovca“, kateri ima še precej snega po sebi. Odbor planinskega društva šel se je poklonit čast. gospodu dekanu in častiti duhovščini. ka

tera je jako navdušena in dela neumorno na to, da ohrani nam Slovincem naše prekrasne planine. Po obedu bila je otvoritev planinske sobe. Načelnik „Sloven. planinskega društva“ gospod profesor Orožen otvoril je sobo ter se v svojem govoru zahvalil čast. gospodu dekanu Incku in vsem čast. gospodom duhovnikom za toliko naklonjenost planinskemu društvu. Krepko in navdušeno sta mu odgovarjala čast. gospod dekan in eden čast. gospodov duhovnikov, na kar je zadonela pesem „Lepa naša domovina“ in „Slovenec sem“. Planinsko društvo je okrasilo sobo z več planinskimi slikami. Predno so se pričeli poslavljati planinci od svojih koroških bratov, izpregovorila se je še marsikaka navdušena in resna beseda.

Vabilo na vrtno veselico, katero priredi šentjakobsko trnovska ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Ljubljani v nedeljo, dne 2. julija 1899 leta, v restavraciji pri Lloydju s prijaznim sodelovanjem sl. slovenskega trgovskega pevskega društva in sl. vojaške godbe c. in kr. pešpolka št. 27, ima žal na vsopred samo jedno slovensko skladbo. Začetek ob polu 5. uri popoldne. Vstopnina za osebo 20 kr., podruž. člani so vstopnine prosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz Gorice se poroča, da bode ondi pričel izhajati nov list „Gorica“, glasilo političnega društva „Sloge“. Izhajal bode štirikrat na mesec. Ob sedanjih razmerah na Goriškem je list potreben.

V Višnjaju so na dopolnilni občinski volitvi zmagali Hrvatje tudi v prvem razredu s 20 glasovi proti 14.

Zaprisega župana Hribarja bode dne 3. julija, ker je cesar potrdil njegovo izvolitev. Za to priliko se pripravljajo velike pojedine.

Zmaga Slovencev. Iz Brežic se poroča: V okrajnem zastopu je slovenska večina zagotovljena. Trideset let so se borili Slovenci, da zmagajo v skupini veleposestnikov. V ponedeljek 26. junija je padla ta nemška trdnjava. Slava slovenskim veleposestnikom!

Planinske vesti. Češka kočna na Spodnjih Ravneh pod Grintovcem se otvori prve dni meseca septembra. — „Slovensko planinsko društvo“ je dobilo na Višarjah dobro urejeno sobo s tremi posteljami. Člani „Slov. plan. društva“ plačajo za prenočišče 40 kr. Dohod naj se jeden dan prej na dopisnici naznani na gosp. dekana Incko na Žabnici ali pa na čč. duhovščino na sv. Višarjah. Tudi nečlani se lahko poslužujejo te sobe, ako ni navzočnih članov.

Šent jakobsko-trnovska ženska podružnica sv. Cirila in Metoda najljubdeje vabi vse častite člane in prijatelje k peti sv. maši, katero bo daroval prečastiti gospod župnik Vrhovnik dne 7. julija ob sedmih zjutraj v trnovski cerkvi na čast blagovestnikoma sv. Cirila in Metoda.

Deželni uradi kranjski dobe skoro nedeljski počitek.

Ali je Koroška še v Avstriji? Tako mora vsklikniti vsak, kdor čita to-le poročilo „Mira“: Dne 24. junija so žgali „Südmarkovci“ kres na Križni gori in ob tej priliki napravili velik dirindaj „Südmarki“ na korist. „Znameniti“ Feuerspruch“ je govoril suplent gimnazije dr. H. Angerer, ki je s polnim in krepkim glasom h koncu vskliknil: „Dann möge nur kommen, was kommen mag, — Wir scheuen ihn nicht, den zahlenden Tag.“ Sodelovala pa je pri tej pangermanski slavnosti, kakor v Celovcu redno ob takih prilikah, tudi c. kr. vojaška godba. In zgodilo se je dalje, da je naša srednješolska mladina z lampijoni v rokah in okoli grmade stoječa ter z njo vsa druga ultranemška množica iz polnih grl pela „Die Wacht am Rhein“ in „Bismarcklied“, zraven pa je godba sviralala svoje „viže“! Res, daleč smo prišli pri nas! Na oni strani se kaznuje rezervni vojak Slovenec, ako se v svojem maternem jeziku zglesi, da je prišel k vajam, na drugi strani pa sme c. kr. vojaška godba pomagati poveličevati pruskim našim neodrešencem njihove veselice, katere vse so naperjene več ali manj proti nam Slovincem oziroma Slovanom. — Pa kaj bomo o tem še več govorili, saj smo videli udeleženi pri tej slavnosti poleg c. kr. uradnikov, mestnih učite-

ljev in nemških c. kr. profesorjev skoro vso ljudsko in srednješolsko mladino, pa tudi obilo c. kr. častnikov. — Ako se vrši kaka nedolžna slovenska zabava, je vsaka udeležba vojaštvu prepovedana, in znano nam je, da so nekateri gospodje slovenski častniki, ki so svoj čas sem in tje prihajali v slovenski klub, dobili celo migljaj, da to opusté, da ne bode trpela vsled tega vojaška, oziroma kavalirska čast. Take so naše razmere, — žalostne, da se Bogu smili!

„Centralna posojilnica slovenska“ v Krškem je imela v prvi polovici tega leta 70.000 gld. prometa. Tej zadrugi, ki je posredovalnica med manjšimi zadrugami, okrajnimi in krajnimi posojilnicami, je pristopilo že 27 denarnih zadrug te vrste. „Centralna posojilnica slovenska“ izdaja tudi po zgledu češkega „Vestnik založensky“ mesečnik. „Slovenska zadruga“ kot glasilo slovenskih posojilnic in gospodarskih zadrug, od katerega je izšla že 7. številka z mnogovrstnim gradivom. Cena temu strokovnemu listu je 1 gld. do konca t. l.

Razne stvari.

Kardinal Schönborn, praški nadškof in predsednik konferenc avstrijskih škofov, o katerega boleznih smo poročali v zadnji številki, je umrl v Falknovu, kjer je zbolel na pljučnici. Prepeljali so ga v Prago. Pokopali so ga v katedrali sv. Vida. Dosegel je starost 55 let. Pred svojim vstopom v duhovski stan je bil kirasirski častnik ter se je leta 1866. udeležil bitk pri Nachodu in Kraljevem Gradcu. Konservativno plemstvo češko je z njim izgubilo odličnega sobojevnika. V oporoki je volil polovico svojega premoženja češkemu kolegiju v Rimu, jedno četrt katedrali sv. Vita v Pragi in drugo četrt svojemu nasledniku.

Brska stavka tkalcev, ki je v uprav groznem obsegu trajala sedem tednov in pri kateri so se udeleževali vsi delavci brez razlike stranke, se je končala z malo zmago delavcev. Za več nego 9000 delavcev se je delavski čas znatno približal 10urni delavni dobi. Efektivni delavni čas je na teden od 62 $\frac{3}{4}$ ure znižan na 60 $\frac{1}{2}$ ure. Za čas, kadar se dalje dela, se dobi odškodnina. Dve tovarni ste uvedli deseturni delavni čas.

V Rusiji je praznik sv. Cirila in Metoda proglašen šolskim praznikom.

Brat Luchenijev je na Francoskem in Luksemburškem umoril več ljudij. V zaporu je povedal, da je tudi on anarhist.

Moderno sleparstvo. Iz Pariza se poroča o velezanimivem načinu sleparstva. Nedavno pripeljala se je v elegantnem vozu pred neko blaznico bogato opravljena gospa. Šla je k vodji zavoda ter mu tožila, da kljub ogromnemu bogastvu ni srečna, ker njen edini dedič, njen mladi nečak, semtertja duševno boleha. Prime ga časih, da na ulicah znancem ponuja neplačane račune. Ker je v tej svoji boleznih često jako siten, napravlja ji velike neprilike. Zdravniku, ki bi ubogega nečaka ozdravil, obljubila je veliko plačilo. Vodja zavoda zagotovil jo je, da ozdravljenje ni nemogoče, treba je le, da bolnika skoro vidi. Gospa je takoj odšla ponj. Voz jo je pripeljal pred jedno prvih pariških trgovin z dragocenostmi. Odbrala si je najdražjih stvari, trgovec pa je z njo poslal svojega sina z računom. Voz je oddrdral ter se vstavil zopet pred blaznico. Vodja zavoda je gospo in trgovčevega sina veleprijazno vsprejel, meneč, da mu je gospa pripeljala svojega nečaka. Po prvih besedah je mladi mož vodji že pomolil račun, zahtevajoč, naj ga plača. Vodja je mislil, da je pričel blazneti. . . . Povabil ga je v bližnjo celico in gospo pustil v predsobi. Ondi je vodja pričel govoriti z mladim možem o vseh mo gočih stvareh, samo o računu ne, končno je bilo to zlatarjevemu sinu odveč in pričel je nad vodjo kričati, naj poravnava račun, a vodja je pozvonil paznikom, ker se je bal, da ubogi nečak bogate gospe ne zbesni. „Goljuf“, kričal je zlatarjev sin, „Vaša gospa vzela je ravnokar pri nas za tisoče dragocenostij in dejala je, naj grem z njo, da bode poravnali račun Vi, njen

mož.“ Sedaj se je še-le posvetilo gospodu vodji. Planil je v predsobo, a elegantne gospe ni bilo — več. Ni bilo pa nikjer tudi dragocenostij. Gospo in dragocenostij išče policija zaman.

„Eggerer Nachrichten“ so bile svoje stote konfiskacije tako vesele, da so izšle s črno-ru-deče-zlatim robom.

Vspreh civilne poroke je na Ogerskem uprav presenetljiv. L. 1896. se je rešilo 3270 pravd za ločenje zakona, l. 1897. že 3556. Značilno je, da se je 89 deklic pod 14 leti omožilo.

Potres je dne 27. junija razsajal po Laškem. V nekaterih mestih je poškodoval mnogo hiš. Dne 26. t. m. se je zibalo tudi v Ljubljani.

Teslovi žarki. Z Röntgenovimi žarki je videti v trupu tičečo kroglo. Hrvat Tesla, slavni ameriški elektrik, je dosegel, da se s pomočjo elektrike v človeku zamori bolezen, celo jetika. Mnogo poskusov, katere so zdravniki naredili s Teslovimi žarki na raznih bolnikih — zlasti pri želodčnih in živčnih boleznih — se je baje že sijajno posrečilo. S temi žarki so umorili v laboratorjih celo bacile in se je nadejati, da se bode zamoglo isto zgoditi tudi v trupu. Od teh žarkov pričakujejo torej zdravniki velikanskih uspehov.

Iz Bosne in Hercegovine se še vedno selijo Turki v Turčijo, pravoslavni pa v Srbijo in Črno Goro. Vlada bi to rada preprečila in je torej prepovedala kaj kupovati od teh, ki se hoté seliti. Za to oddajajo svoje posestvo pod nič.

Brezplačno pokopavanje mrličev se l. prosinca 1900. l. vpelje v Thurgavskem kantonu na Švicarskem. Postava dovoljuje sežiganje trupel, toda le na stroške dedičev. Izdatke za pokopavanje bosta trpeli občina in država, vsaka polovico. Brezplačno pokopavanje bode veljalo na leto kakih 60 do 70.000 frankov. Poleg Thurgova še kantona Curih in Bern brezplačno pokopujeta mrličev. Na Nemškem je mesto Stuttgart napravilo v tem oziru prvi korak.

Hrvatski izumitelj v Ameriki. V Buenos Ayres so poskušali nedavno nov stroj, katerega je izumel liški Hrvat Anton Rukavina za električne tramvaje in železnice; pred strojem je namreč neka naprava, ki vzdigne in vrže nepoškodovano vsako osebo v posebno mrežo, ako jo je vlak dohitel na progi.

Karl May prepovedan. Kakor poroča „Bayerischer Courir“, bil je izključen pisatelj May iz bavarskih srednjih šol, to je, njegova dela so bila izločena iz srednješolskih knjižnic zaradi njegovih, za mladost „nevarnih fantazij“.

Originelno idejo je sprožil tržaški „Novi List“. Priporoča avtomatične javne hranilnice takole: Te hranilnice bi morale biti kar javno na cesti vzdane v hiše. Človek bi prišel mimo, vrgel notri desetico in iz avtomata bi primolel listek, pobotnica, celo lahko z vtisnjenim dnevom, kdaj sem desetico vrgel v avtomat. Ti avtomati bi morali biti v hišah, katerih gospodar je zanesljiv in bi položil kavicijo itd., ali pa bi bili avtomati pod oblastvenim nadzorstvom. Glavno je način, ki bi bil vabljen za hranjevanje, in to bi bil avtomat prav gotovo. Marsikatera dekla ali hlapec, ki si hoče kaj malega prislužiti „za vse slučaje“, bi se poslužil avtomata, dočim mu zdaj ne pride na misel hranjevati. Po preteku enega leta ali kaj, bi šel z listki po denar in videl bi, da si je dokaj prihranil. Pa tudi na obresti bi se nalagal vloženi denar. Blagonosnost takih hranilnic bi imela za naš narod še ta svoj posebni pomen, ker bi se s tem širom Slovenije zbudil nov duh gospodarske gibčnosti, iz katere bi prišlo še kaj drugega koristnega.

Bismarck je o avstr. Slovanih vse drugače sodil, nego sodijo njegovi oboževalci. Izrazil se je, kakor poročajo Ungerjevi, pred 20 leti izšli „Pogovori z Bismarckom“, da bi se morali Nemci uže radi lastne koristi sporazumeti s Slovani. To je narod, ki raste, in poleg tega še inteligentni narod. Na svetu je pač prostora za nje in za nas. — Ko mu je Unger rekel, zakaj potem sam germanizuje Poljake v Prusiji, mu je odvrnil, da se to ne more primerjati. V cesarstvu je 37 milijonov Nemcev in 5 milj. Slovanov. V Cislitvaniji je pa 7 proti 14 milj. Kako

hočete premagati te, razun z absolutistično vlado? In še potem bi to ne bilo možno. Morebiti bi bilo šlo pred 100 let, ko še ni bilo toliko šol. A danes, ko je narodna zavest tako močnejša, to ne gre!

Cesar Franc Jožef bode šel dne 3. julija v Išel, kjer bode ostal dalje časa.

Nuncijska Talianija na Dunaju je zadela kap, a sedaj mu je že boljše.

Najnovejše vesti.

Posebni vlak na Brezje. Ker se romarji za pot na Brezje dne 9. julija, oglašajo še neprenehoma in je pripravljalnemu odboru težko jim karte odrekati, oddajale se bodo še do jutri 2. t. m. zvečer, in sicer samo na porti frančiškanskega samostana. Pozneje pa se romarji nikakor ne morejo več sprejemati.

Gorica. „Corriere de Gorizia“ javlja, da so italijanski deželni poslanci jednoglasno sklenili, da ne morejo vsprejeti pogojev, stavljenih od slovenskih deželnih poslancev za zopetni vstop v deželni zbor. Odklonili so v prvi vrsti: a) zahtevo, naj pridejo v zbornici na dnevni red le taki predlogi, o katerih sta se že poprej zjediniili obe stranki — oziroma naj bi se deželni glavar odpovedal pravici glasovanja; b) zahtevo, da bi Slovenci dovolili, razpravljati o načrtu za kona o najemninskem krajcarju le tedaj, ako se mestna občina zaveže, ugodno rešiti vprašanje o slovenski ljudski šoli in odpraviti mestne mitnice; c) zahtevo Slovencev, naj bi dežela pri spevala za deželni šolski zalog 150.000 gld., to je 72 % učiteljskih plač, namesto 104.000 gld., katere so Italijani že privolili; in prispevek 10 % za razne ceste in uravnavo Soče.

Na Šmarno goro bodo šli jutri delavci iz papirnic v Goricih in Medvodah. Z delavci bode šel na Šmarno goro knezoškof dr. Jeglič, ki bode na gori maševal ob 1/2 10 uri.

Za ustanovitev meščanskih šol na Kranjskem se je krepko oglasila okrajna učiteljska konferenca učiteljstva slovenskih in slovensko-nemških šol ljubljanskih.

Klub slovenskih biciklistov „Ljubljana“ priredi v nedeljo dne 9. julija 1899 ob 5. uri popoldne III. veliko narodno dirko na ljubljanskem dirkališču.

Staro gimnazijsko poslopje v Ljubljani se bode adaptiralo.

Nova dijaška ustanova. Poroča se, da je pri kranjski deželni vladi položil dr. Josip Stare 15000 gld. za dijaško ustanovo, katera naj nosi v znak spoštovanja do starišev, ime darovalčevih starišev.

Povišanje častniških plač je sklenil zahtevati skupni ministerski svet na Dunaju.

V Belgiji večina parlamenta pripravlja volilno reformo, ki ni vseh delavskim slojem. Socijalni demokratje so sklenili pričeti 5. julija generalno stavko. V sredo so socijalni demokratje udrli v zborovalno dvorano in ondi pisali in upili. Napadli so katoliškega poslanca delavca Guchtenacve. Vsled tega je nastal tepež med poslanci in socijalnimi demokrati. Red je naredilo vojaštvo. Došle so vesti o splošni revoluciji, ki vlada v Bruslju. Z nameravano volilno presnovo se ne strinjajo tudi kršč. socijalci. Včeraj je nad 20.000 ljudstva preko vojaštva naredilo pot do kraljeve palače, da ondi demonstruje proti vladi. Poroča se, da se je večina narodne garde pridružila izgreznikom. Orožništvo je hotelo pregnati demonstrante, a ti so je pričeli bombardirati s kamenjem. Streljalo se je od obeh strani ter je do 100 oseb ranjenih in mnogo mrtvih. Orožnikom je bilo postreljenih mnogo konj. Brzjavljaja se, da je nekaj orožnikov zadavljenih. Uporniki so si zgradili barikade, ustavljali tramvaj, streljali tramwajske konje in mnogo konduktarjev ranili. Množica je zanetila plinovo napravo. Nemiri so trajali do 3. ure zjutraj. Socijalni demokratje groze, da bodo prišli v parlament z revolverji in pozivljajo belgijske delavce, naj pridejo 5. julija vsi v Bruselj, da začno boj proti kralju za republiko. Kralj je prišel v Bruselj. Sodi se, da ministerstvo odstopi, ali pa se da ljudstvu prilika potom novih volitev izraziti svoje mnenje, kar bi krščanskim soci-

jalcem doneslo mnogo mandatov. Sedajna vlada ima v zbornici ogromno večino.

Za napredek naše trgovine.

IV.

(Konec.)

Pripomnim naj še mnenje izvrstnega strokovnjaka gosp. Josipa Runača, katero je napisal do prvega zvezka „Obchodnich Listů“ pod naslovom „Obchod vývozní naše obchodní školství“.

„— — — Žalostno bi bilo, ko bi bivše enquete mej slavnim odborom za vzdrževanje in vrejevanje češkoslovske trgovske akademije in češkim trgovskim muzejem ne imele nikaškega uspeha. To ni bil njihov namen.“

Zahtevi po zboljšanju glede na izvozno trgovino bi se po mojih mislih na naših višjih trgovskih šolah najbolje zadostilo s predrugačenjem učne osnove in pomnožitvijo iste z naslednjimi predmeti: z naukom o mejnarodni trgovski politiki s posebnim ozirom na mejnarodno trgovino (o njenih načinih in sredstvih), z naukom o ekspediciji in tarifah, z naukom o finančnem colnem in pomorskem zakonodavstvu.

Za le te nauke naj bi se ustanovil poseben kurz pri posameznih trgovskih akademijah, v kateri bi se sprejemali absolventi le teh ustanov, ki bi se z dobrimi uspehi, kakor tudi z dveletno prakso pred vstopom v akademijo ali pa po vstopu iz nje skazati mogli. V tem kurzu bi se gojila tudi konverzacija v tujih jezikih.

Na ta način bi se dala slušateljem trgovskih akademij ne samo prilika — na temelju v praktičnem življenju dobljenih skušenj — svojo izobrazbo dovršiti, temveč tudi bi dano bilo jamstvo, da prinašajo ti mladi možje kakor slušatelji vse prikladnejši smisel in večje razumevanje i za učenje i za svoje življenske dolžnosti. Zguba dveh let v praktičnem življenju pak bi se nagradila s tem, da ne bi ti abiturijenti stopali do praktičnega življenja — kakor doslej — kot volonterji in praktikantje, temveč bi zapuščali šolo kot gotovi praktični, z moderno vedo o trgovini obogačeni činitelji.

Istotako bi se po tem potu prišlo že enkrat k rešenju vprašanja, ima-li sistem, po katerem se teorija popolnuje s prakso, ki je posebno na Francoskem v modi, pa tudi pri nas z mnogih strani gojen, pravico do obstanka.

Tako-le ne bi bilo treba ustanoviti novega novega podjetja — kakor so to naredili na Dunaju — ampak bi se gotovo vspešnejši poskus učinil, primeren seveda našim razmeram k rešitvi tega kočljivega vprašanja.

In da bi pa bil tak kurz i gmotno obvarvan, bi se pa priporočilo storiti pri trgovskem ministerstvu potrebne korake, da bi absolventi kurza imeli pod gotovimi pogoji tudi pristop k državnim uradom. trgovine se dotikajočim.

Kakor čujemo, dobila je dunajska akademija to koncesijo, da bodo njeni absolventi sprejeti kot komercijelni atašeji h konsularnim službam, a brez dvoma je, da bode c. kr. trgovsko ministerstvo jednaka prava dovolilo drugim sličnim ustavam.

Bi li bil dosežen z ustanovitvijo takega kurza uspeh, pomisliti bi se moralo, da je na jedni strani s tako strokovno pripravo dovršena polovica naloge za trgovsko življenje, na drugi strani pak bi se moralo skrbeti, da bi se prožila absolventom kurza prilika, poslužiti se svojega znanja ter z njim delati pot naši trgovini v tujem svetu. Za to nalogo bi se mi zdelo najpripravnejše izvozno društvo za Češko, Moravsko in Šlezko, katero bi jedino uspešno moglo delovati s tem, da bi skušalo po naših rojakih v tujini, kakor i po posredovanju velikih firem in konzularnih uradov dobiti absolventom kurza mesto v tujih trgovskih doméh. — — — Zato pa treba, da bi priporočenci znali glavne jezike, kateri se v dotičnih zemljah potrebujejo. To je pač glavni pogoj, ki se zahteva za jednaka mesta. Reklo se mi bo, da je pogoj, da naj absolvent zna dva ali tri tuje jezike, težak, skoro nemogoč, ker vemo iz izkustev, da je posledica učenja tujih jezikov pri metodi poslušanja, tem bolj pa še pri metodi gramatikalne, da pri vzornem poduku dijak jedva napiše ko-

rektno kako pismo, nikdar pa si ne pridobi gladke konverzacije.

Da bi se temu nedostatku odpomoglo in tem, kateri si želi tuje jezike do te mere osvojiti kakor praktične potrebe zahtevajo, dala priložnost, priporočil bi, da se v to svrhu, ker se v šolah samih tega idejala doseči ne more, ustanovi internat bodisi zopet pri trgovskih akademijah bodisi s privatnimi sredstvi po vzoru ptujih, že dolgo obstoječih institucij. V tem internatu bi se v pojedinih oddelkih mej šolskimi odmori, po pouku itd. gojilo poznavanje ptujih jezikov s stalno konverzacijo.

Razume se samo ob sebi, da bi moralo biti to vse neobvezno, kajti vsem ne bi tega dovoljavalo finančno stanje.

Tako-le si mislim jaz rešitev reforme trgovskega šolstva. Na to bodimo posebno pozorni, ker vsaka, i najmanjša tekovina (pridobitev) na gospodarskem polju znači politični uspeh naše domovine. — — —

Končujem. S svojimi članki hotel sem opozoriti merodajne slovske kroge, naj se vender že resno prično pečati z ustanovitvijo napredku slovske trgovine potrebnih ustanov. Slovenci, pustimo projekte za razne spomenike — postanimo praktičnejši in tekmujejo si v gospodarskem delu za narod, ne pa v zabavljicah in pojedinah.

Somišljeniki!

Pišite za „Slovenski List“ — sporočajte mu hitro vse važne dogodke. Pridobivajte novih naročnikov!

Cerkvena mizarska dela.

Podpisaneec izdelujem zlasti **cerkvene klopi, spovednice, okna, vrata in klečalnike** po vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela priporočam čast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom. Zagotovem izvrstno delo in nizke cene. Že desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, spričujejo klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljah, na Rovu, Brdu, Gorici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodicah, pa spovednica na Holmcu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za farno cerkev v Čemšenik.

Postavljenje novih klopij v cerkvi traja le 5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,

48 (41-18) pošta Domžale.

Gabr. Piccoli,
lekarnar „pri angelu“,
dvorni založnik
Nj. svetosti papeža Leona XIII.
v Ljubljani,
Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno škatljičko tinkture za želodec z 12terimi stekleničkami in jeden lonček Glicerina Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek,

Posljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 stekleničic izvrstne „želodčne esence“, ki se rabi z najboljšim vspehom.

Jožef Černko, župnik,
Vuhred. — Štajarsko.

Posljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporočajo in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivana Vidas
pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istria

Slovenci!

Dne 6. julija, pred godom slovenskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda, zažigajte po slovenskih hribih kresove!

Tinktura zoper kurja očesa

— gotovo najboljšo sredstvo —
za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.
Steklenčica z rabilnim navodom 25 kr.
Dohiva se v (60-3)
deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“
M. Leustk-a v Ljubljani.

Ljudska posojilnica,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani,

Bilanca

za dan 31. decembra 1898.

Aktiva		Pasiva	
gld.	kr.	gld.	kr.
Posojila	657368	Glavni deleži	2000
Posojila v tekočem računu	548857	Opravljeni deleži	1374
Naložen denar pri hranilnicah in bankah	309600	Hranilne vloge	gld. 1.495.769-88
Zaostale obresti od posojil	2967	Kapitalove obresti	45.074-17
Zaostale obresti od posojil v tekočem računu	1380	Vloge na tekoči račun	gld. 1.890-87
Obresti od naloženega denarja	9215	Kapitalizovane obresti	46 72
Vrednostne listine (efekti)	28574	Predplačane obresti od posojil	5855
Obresti od vrednostnih listin	598	Predplačane obresti od posojil v tekočem računu	1065
Inventar	1351	Neizplačane dividende	55
Gotovina konec leta 1898.	3893	Rezervni zaklad leta 1897.	gld. 693-74
		Razpolož. zaklad l. 1897	2252-36 1/2
		Posebna rezerva za zgube leta 1897.	2174-33 1/2
		Čisti dobiček	5554
			11
	1563806		1563806
	57		57

V Ljubljani, dne 31. decembra 1898.

Za načelstvo:

Dr. Ivan Šušteršič, l. r.

Josip Šiška, l. r.

Za nadzorstvo:

Alfonz Levičnik, l. r.

„Slovenski List“ se prodaja v Brusovi (Štefotovi) prodajalnici pred Škofijo. Posamezna številka 7 kr.

Janko Klopčič

urar v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.

Priporoča

Nikelnaste, jeklene, srebrne, Tula, ameriške plaque, zlate ure. Stenske ure. Ure z nihalom. Salonske ure. Pisarniške ure. Raznovrstne lične izdelane budilke. Srebrne, Tula, amer. plaque, novo-zlate, fine 14kar. zlate verižice, zapestnice, prstani, uhani, zapone, priklepki, gumbi za manšete in srajce, igle za kravate iz granatov. Razne stvari iz Kina-srebra. Prstani in uhani z dijantami in briljanti. Specialitete vsake vrste v zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje.

Popravila zanesljivo, točno in ceno!

Najnižje cene.

Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Priporoča se
Fran Bončar,
pleskarski mojster,
Rimska cesta št. 12.

21 (48-43)

Ignacij Čamernek

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih 35 (11-12)

nagrobni spomenikov

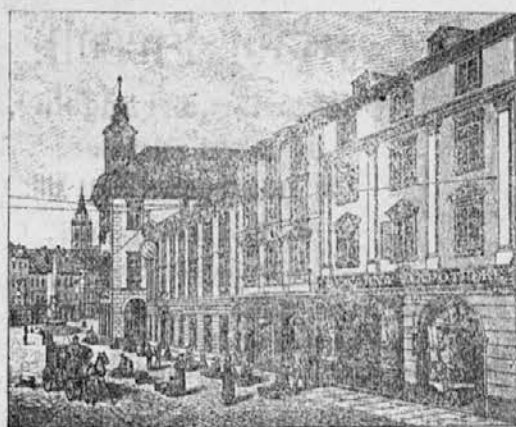
preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, kat-er-a točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Najnovejše! **Grobni okviri** Najnovejše!

istotako trdni, kakor kamen, po najnižjih cenah.

Trnkóczyja
ustna voda
steklenica 50 kr.

Trnkóczyja
prašek za zobe
škatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurškične in pharmaceutične preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani 13 (12-10)

lekarniške tvrdke:

Ubald pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,
Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,
Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,
Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,
Vendelin pl. Trnkóczy v Graecu na Štajarskem.

➔ Pošiljatev z obratno pošto. ➔

Naznanilo.

S tem slav. p. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem pod firmo

Jakob Janež

stavbenik vodnjakov — Sv. Petra cesta št. 16

začel samostojno izvrševati vsa vodnjaška stavbinska dela ter prevzemam tudi polaganje lesenih in železnih cevij za vodovode.

Priporočujoč se slavnemu občinstvu, da se pri napravi vodnjakov itd. blagovoljno ozira na-me, bilježim z vsem spoštovanjem

Jakob Janež
vodnjaški mojster.

62 (3-2)

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponudijo po najnižji ceni poljubno množino

stavbinske opeke, zarezne strešne opeke

(Strangfalz-Ziegel) in tem pripadajočo

stekleno zarežno opeko.

Strešna okna iz litega železa.

Peči in štedilna ognjišča

(lastni izdelek).

53 (11)

Roman-cement, dovski Portland-cement

pa tudi vse druge za stavbe potrebne predmete.

➔ Najnižje cene. ➔